

exercir un important paper, per buscar i potenciar aquelles sinèrgies que els permetin millorar la seva capacitat competitiva. L'informe Europa 2000, elaborat per la DG XVI, o el Llibre Verd de la Innovació, de la DG XIII, constitueixen bons materials de reflexió.

Tanmateix, una somera anàlisi del Sistema espanyol de Ciència i Tecnologia revela un allunyament d'aquests plantejaments. La seva debilitat resideix, no tant en l'habitual escàs nivell d'inversió pública, amb ser aquest un factor important, com pel fet de ser inadequat des dels punts de vista estructural, organitzatiu i financer.

Catalunya, segons dades de l'INE (1999), rebia el 12% dels recursos que l'Estat invertia en investigació a tot el país. En canvi, era la Comunitat que més invertia en innovació industrial (un 28% del total estatal), ocupant posicions de lideratge en els sectors de l'automoció (32%), químic (38%), farmacèutic (48%), alimentari (28%) i de màquina industrial i electrònica (42%), si bé no pot considerar-se encara una regió innovadora, en relació amb la seva presència en sectors industrials basats en la ciència i en l'alta tecnologia. Però tampoc no és una regió amb baix potencial industrial i d'innovació, ni una regió que basi la seva economia en un sol sector o en el sector serveis. Sens dubte, Catalunya és una Comunitat que requereix d'una política científica pròpia, que li permeti desenvolupar adequadament el seu potencial de creació de riquesa.

1.3 El referent europeu

Les dades relatives a la despesa en R+D en relació al PIB, o al nombre d'investigadors per 1.000 habitants de població activa, mostren que la Unió Europea està clarament per darrere dels Estats Units i del Japó. La diferència entre Europa i els Estats Units pel que fa a la despesa total en R+D es va quintuplicar durant la dècada dels 90; la balança comercial amb els Estats Units en productes d'alta tecnologia presenta un dèficit anual de 20 bilions d'euros; el nombre de graduats europeus que estudien als Estats Units duplica el de graduats nord-americans

que ho fan a Europa; la participació de les empreses europees en les activitats d'R+D és inferior a la de les empreses nord-americanes o japoneses.

Totes aquestes dades són font de preocupació, ja que la recerca i la tecnologia tenen una gran influència en la competitivitat, en la creació de llocs de treball i en la qualitat de vida dels ciutadans. Tanmateix, la ciència europea està molt ben situada mundialment. De fet produeix una tercera part del coneixement científic mundial i està a l'avantguarda en la recerca en medicina, en química i en sectors tecnològics com l'aero-nàutica i les telecomunicacions. Però aquest avantatge científic no es tradueix en una més gran competitivitat de les nostres empreses, com passa als Estats Units.

En aquest sentit, la proposta de la Comissió Europea de progressar cap a un Espai Europeu de Recerca, que impliqui una millor organització i coordinació de les polítiques dels Estats membres amb la política pròpia de la Unió Europea, aprovada el març de 2000 a Lisboa, durant la reunió de Caps d'Estat i de Govern, constitueix un referent important.

Aquesta proposta, que venia a complementar la Declaració de Bolonya per la creació de l'Espai Europeu d'Educació Superior (1999), pretén convertir Europa en l'economia basada en el coneixement més competitiva i dinàmica del món, en l'horitzó del 2010. Per aconseguir-ho planteja enfortir la coordinació dels programes de recerca dels estats membres, la creació de xarxes de centres d'excel·lència, l'increment i una major mobilitat dels recursos humans dedicats a la R+D, la planificació comuna de les grans instal·lacions, una política d'incentivació de les inversions de les empreses en recerca i innovació tecnològica, i un esforç decidit per acostar la ciència a les necessitats dels ciutadans.

Catalunya, atesa la seva declarada vocació europea, no pot quedar al marge d'aquesta iniciativa. És un repte difícil que no pot deixar passar. Compartim un mateix entorn i podem compartir també els mateixos diagnòstics i uns mateixos avantatges.